

Telegraful

Onor. Procuratura regească

Organ național-bisericesc

Abonamentul:

Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
 Ziarul apare Marțea și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegraful Român”, Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză —
 Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir peti 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă rabatul cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român”, Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Sinodul arhidiecezan

Vorbirea de deschidere

a I. P. S. Sale Arhiepiscopului și Mitropolitului nostru Nicolae

Hristos a înviat!

Domnilor deputați!

Potrivit normelor organizației noastre bisericești, v'am convocat la sinodul arhidiecezan anual, pentruca împreună sfătuindu-ne, să aducem hotărârile necesare pentru buna dezvoltare a bisericii noastre și a așezămintelor ei. Mulțumindu-vă că ați urmat invitației ce v'am făcut, vă zic: Bine ați venit!

Venerabil sinod!

Intr'un lung șir de ani ne-am obișnuit să vedem de-a dreapta persoanei arhiepiscopului și mitropolitului, cu ocazia întrunirii corporațiilor noastre bisericești, venerabila figură de patriarh a octogenarului arhieru-vicar arhiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu.

De astă dată am durerea a Vă vesti că, apăsător de povara bătrânețelor adânci, s'a mutat dintre noi în cealaltă viață. Amintirea lui va rămâne însă pururea binecuvântată printre noi, pentru că întreaga sa viață și-a jertfit-o pe altarul binelui și prosperării bisericii și neamului nostru. Făcând parte din generațiunea care a văzut fața marelui nostru arhiepiscop și mitropolit Andrei, adormitul în Domnul a fost un credincios purtător al tradițiilor create de geniul părintelui său ocrotitor. Dornic de lumină și pururea gata să și dea tot devotamentul pentru misiunea ce purta, el lasă pe seama generației de astăzi a preoției noastre o frumoasă pildă de urmat. Cu recunoștința și pietatea cu care l-am însoțit la locașul odihnei de veci, să zicem și acum: Dumnezeu să-l odihnească cu dreptii!

Șirurile noastre s'au mai rărit și prin trecerea la cele veșnice al altor doi bărbați valoroși ai bisericii și școlii noastre.

Unul este fericitul Andrei Bârseanu, membru al consistorului nostru arhidiecezan și al celui mitropolitan, o luminoasă figură de dascăl care câteva decenii și-a pus forțele sale în serviciul bisericii și culturii românești, ca profesor la școlile noastre confesionale din Brașov, pe urmă ca președinte al Asociației noastre. E de prisos să spun și cu această ocazie, ce a fost Andrei Bârseanu pentru noi, când atât de adeseori simțim golul ce l-a lăsat în urma sa.

Al doilea bărbat pe care l-am pierdut, este bătrânul protopop al Sighi-

șoarei Demetriu Moldovanu, care după o activitate mănoasă de peste 50 de ani în ogorul bisericii și a vieții noastre publice, a lăsat vacant scaunul ce l-a ocupat.

Pentru tot ce au făcut acești bărbați bisericii și neamului, să rugăm pe bunul Dumnezeu să-i răsplătească în corturile dreptilor, ear nouă să ne ridice alte lumini cari să le ia locul cu vrednicie.

Venerabil sinod!

Despre desfășurarea vieții noastre bisericești, veți lua cunoștință mai amănunțită din rapoartele ce se vor prezenta. Ea a decurs normal și cu vădite tendințe spre progres. Dintre proiectele alcătuite în sesiunea sinodală trecută, pe cele mai multe le-am putut trece în faza realizării. Amintim în primul rând înființarea muzeului bisericesc și a internatului arhidiecezan pentru orfanii de preoți.

Muzeul va avea să cuprindă tot ce poate să ne dea o ogindă cât mai complexă a trecutului nostru bisericesc, servind în același timp ca factor de educație pentru generațiile viitoare. În internatul ce l-am deschis, sânt adăpostiți deocamdată patruzeci de elevi dela diferite școli din Sibiu. Pentru anul viitor îi vom lărgi cuprinsul, ca să putem primi într'însul mai mulți din numărul mare al celor ce au trebuință de ajutor.

Cu bucurie constat o intensificare a activității pastorale a preoției noastre. Fără îndoială, astăzi se predică mai mult ca mai înainte. Evanghelizarea ce se face prin preoții organizați în cercuri religioase, împreună pe alocurea cu mărturisirea și cuminecarea poporului, e un început îmbucurător și mult promițător. Și am nădejdea că utilizând experiențele pastorale făcute în decursul războiului și de atunci încoace și aprofundând din ce în ce mai mult problemele vieții religioase, amvoanele bisericilor noastre vor căpăta glas și vor împrăștia cu îmbelșugare lumină în straturile largi ale credincioșilor.

În privința activității culturale a preoției noastre, pot remarca un simțitor progres. Dovada o fac cele 400 de biblioteci parohiale (dintre cari mai bine de 100 înființate în anul trecut) unele cu 2—300 sute de volume, precum și cele 140 de case culturale înființate aproape toate în ultimii doi ani.

Tot aici țin să amintesc și congresul catihetic al preoției noastre, primul congres cu acest caracter, care a avut ca centru al preocupărilor sale găsirea căilor și a mijloacelor celor mai potrivite pentru răspândirea luminii lui Hristos în mijlocul credincioșilor și cu deosebire a tinerimii.

Pentru a avea la îndemână mijloacele materiale necesare spre a întreține propaganda religioasă și a organiza o mai vie misiune internă, am inițiat cu ocazia marelui eveniment al încoronării *Fondul Regele Ferdinand I și Regina Maria*, primind preagratiașă încuviințare a M.M. Lor de a purta acest glorios nume.

Cadrelor păstoririi sufletești le-am lărgit și în afară de teritoriul patriei noastre îndreptându-ne privirile spre plaiurile Americii, unde se găsesc peste 150.000 de credincioși ai bisericii și fii ai neamului nostru. Consistorul nostru încă înainte de război le-a trimis preoți și le-a dat o oarecare organizație bisericească. A intervenit însă războiul și mai mulți ani n'am putut avea nici un contact cu parohiile noastre de acolo. În acest timp s'a apropiat de ele un episcop rus, sfîntîndu-le ca preoți oameni cari n'aveau pregătirea cerută la noi. Acești preoți, în număr destul de mare, purându-se sub conducerea unui fost preot-profesor din Bucovina, au încercat să se organizeze într'un protopopiat sub jurisdicțiunea episcopului rus din New-York.

Văzând primejdia acestei înstrăinări, deși lipsa de preoți este atât de simțită și la noi acasă, am luat hotărârea de a trimite deocamdată un număr de opt preoți cari să completeze organizația bisericească a credincioșilor noștri de peste ocean și să le stea într'ajutor în multele lor trebuințe. Ei astăzi sânt acolo și — pe lângă toate greutățile ce le-au întâmpinat — am nădejdea că vor duce la îndeplinire opera misionară ce le-am încredințat. La plecare le-am spus să se poarte astfel, ca să fie o adevărată binecuvântare trimisă de către biserica mamă de acasă, pe seama fiilor ei răslățiți pe pământul Americii. Zic și acum: Domnul să fie cu dânsii!

Venerabil Sinod!

Cu privire la școlile noastre confesionale nici acum nu Vă pot arăta o situație clară și îmbucurătoare. Din raportul ce-l prezentăm veți binevoi a cunoaște, că Consistorul nostru mitropolitan a acceptat o soluție provizorie luată în înțelegere cu On. Ministeriu al instrucțiunii, în nădejdea că împreună lucrarea noastră ne va deschide calea spre o mai bună soluție definitivă. Noi am stat pe punctul de vedere al hotărârii congresului nostru național-bisericesc și avem convingerea că statul nostru, mai ales în faza de astăzi a dezvoltării sale, nu poate renunța la marele ajutor pe care i-l întinde biserica noastră în opera de luminare a poporului. Noi cari prin școlile confesionale am aprins lumina în popor, nu vrem s'o stângem,

nici s'o punem sub obroc, ci mai vartos aşteptăm tot sprijinul statului, ca s'o ţinem în sfeşnic şi să lumineze tuturor celor din casa noastră. Aceste simţăminte ale noastre sperăm să găsească aprecierea cuvenită şi din partea factorilor conducători ai vieţii noastre de stat.

Dintre proiectele ce se vor prezenta, scot la iveală pe acela al regulării fondului de pensii a preoţilor şi funcţionarilor noştri bisericeşti. Deşi împrejurările materiale ale traiului sunt schimbăcioase şi situaţia valorilor valutare e foarte labilă, totuşi am crezut că e necesar să alcătuim alte norme pentru pensii, căci cele vechi nu mai puteau fi aplicate astăzi. Prin noua organizare a fondului de pensii, mai corăspunzătoare cerinţelor vremii, cred că vom crea cu un îndemn mai mult pentru înţelegerea activităţii preoţilor noastre, văzându-şi mai asigurate familiile şi mai răsplătite bătrâneţele.

În sfârşit amintesc că în anul acesta se împlinesc 50 de ani dela moartea marelui nostru arhiepiscop şi mitropolit Andrei Şaguna, organizatorul mitropoliei noastre, şi tot în anul acesta cade centenarul morţii marelui dascăl Gheorghe Lazăr, fiu al bisericii noastre, dela seminarul teologic al căreia, unde a servit ca profesor, trecând Carpaţii a săvârşit opera de deşteptare a neamului nostru.

Biserica recunoscătoare va ţinea să prăznuiască după merit amintirea acestor doi bărbaţi. Consistorul nostru a luat dispoziţiile necesare ca aceste prăznuiri să se desfăşoare în cadre potrivite.

Domnilor deputaţi!

Valurile vieţii, răscolite de războiul mondial, continuă să fie agitate şi astăzi. Biserica însă — «stâlp şi întărire a adevărului» — stă neclătită în misiunea ei, servind ca razim sufletesc neînşelător pentru toţi fiii săi. Vieaţa ei e cel mai prielnic teren de înfrăţire a cugetelor şi de armonizare a sufletelor în vederea unei munci de înălţare prin credinţă şi morală a neamului nostru.

Rugându-Vă ca în spiritul acesta să Vă îndrumaţi activitatea toţi cari faceţi parte din corporaţiunile noastre bisericeşti, şi implorând binecuvântarea lui Dumnezeu asupra lucrărilor noastre, — declar sesiunea ordinară a sinodului nostru arhiepiscopesc din anul 1923 deschisă.

Sinodul arhiepiscopesc

Serviciul divin

Duminea trecută la ora 9 s'a celebrat în biserica noastră catedrală Sf. liturgie din partea I. P. C. Sale arhimandritului Lucian Triteanu, asistat de părinţi: I. Cădea, Dr. I. Stroeia, N. Borzea, Dr. A. Crăciunescu, T. Scorobet şi Dr. N. Stinghe.

După terminarea Sf. liturgiei I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae a oficiat chemarea Duhului sfânt. I. P. S. Sa a dat apoi deputaţilor sinodali şi numărului public care a asistat la serviciul divin, anafora.

Răspunsurile liturgice le-a dat corul mixt al catedralei condus de dl T. Popovici.

Sedinţa de deschidere

Sedinţa de deschidere a sinodului arhiepiscopesc s'a ținut în biserica catedrală, la jum. oră după terminarea serviciului divin, unde I. P. S. Sa a fost invitat prin o deputaţiune constatătoare din dnii: N. Borzea, D. Comşa şi Dr. I. Fruma.

Urmând invitaţiei I. P. S. Sa arhiepiscopul şi mitropolitul Nicolae vine în catedrală şi ocu-

pând locul prezidial la masa postată înaintea sflui altar deschide sinodul prin vorbirea ce o publicăm în fruntea Nrului de faţă.

Vorbirea I. P. S. Sale a fost ascultată cu mare atenţiune de deputaţii sinodali, iar la fine acoperite cu aclamări de «Să trăiască».

I. P. S. Sa numeşte apoi notari interimari pe următorii deputaţi: Din cler: Dr. G. Proca şi P. Moruşca. Din mireni: P. Dan, G. Dragoş E. Popescu şi Dr. I. Păltineanu. Cu conducerea protocolului acestei şedinţe e încredinţat dl Dr. G. Proca.

Notarul Dr. G. Proca citeşte lista deputaţilor şi la apelul nominal răspund 36 de deputaţi.

Se constată deci din partea Prezidiului că sinodul e capabil de muncă, că poate aduce concluze valide şi se poate constitui.

Deputaţii de nou aleşi dnii M. Voileanu, P. Moruşca, Dr. N. Stinghe, A. Boiu şi Dr. Roman depun credenţionalele pe masa biroului.

Pentru a se putea face constituirea, şedinţa se suspendă pe câteva minute, ear după redeschidere, la propunerea deputatului Dr. G. Proca se aleg:

În birou: din cler: Dr. G. Proca, P. Moruşca; mireni: P. Dan, Dr. D. Păltineanu, E. Popescu, G. Dragoş, dintre cari preşedintele, conform §-ului 5 din Regulamentul afacerilor interne, numeşte notar general pe Dr. G. Proca.

Comisia verificatoare: din cler: I. Hamsea, P. Piso, Dr. A. Crăciunescu; mireni: Dr. Olariu, Dr. Dubleş, Dr. I. Fruma, Dr. G. Măcelariu, Dr. Dragomir.

Comisia organizatoare: din cler: L. Triteanu, M. Voileanu, S. Medeanu; mireni: Dr. N. Comşa, I. de Preda, Dr. A. Vlad, P. Drăghiciu, Dr. L. Borcia, Dr. N. Vecerdea.

Comisia bisericească: din cler: Dr. Ioan Dobre, Dr. N. Stinghe, A. Ludu; mireni: Dr. N. Schiau, Dr. I. Stoian, Dr. Curta, Dr. Şelariu, Dr. I. Marghita, Dr. Boca.

Comisia şcolară: din cler: Dr. I. Stroeia, I. Muntean, V. Domşa; mireni: Dr. I. Bunea, Dr. I. Blaga, I. Pricu, Dr. I. Radu, V. Stanciu, G. Popa Liseanu.

Comisia financiară: din cler: N. Borzea, I. Cădea, A. Păcurariu; mireni: V. Fincu, N. Macrea, I. Iosif, Dr. Holom, An. Boiu, Dr. A. Sglimbea, Dumitru Comşa.

Comisia petiţionară: din cler: Dr. I. Stanciu, V. Gorun; mireni: G. Dragoş, P. Rusu, Dr. G. Păltineanu.

Terminată fiind constituirea sinodului, se prezintă rapoartele consistorului menite de a fi studiate şi censurate din partea sinodului şi se împart diferitelor comisii.

I. P. S. Sa declară apoi şedinţa de deschidere a sinodului arhiepiscopesc de închisă la ora 12 şi jumătate, anunţând proxima şedinţă pe Marţi, 4/17 Aprilie (ziua de Luni fiind rezervată pentru lucrările comisiunilor), la ora 9 a. m. în sala prefecturii, unde se vor ţinea toate şedinţele sinodului.

După şedinţa dnii deputaţi sinodali s'au prezentat în corpore la I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae pentru a-i face vizită de curtoisie. Oratorul a fost I. P. C. Sa arhimandritul Lucian Triteanu, care a adresat I. P. S. Sale următoarele:

Înaltpreasfinţite Părinte Arhiepiscop şi Mitropolit,

Membrii sinodului arhiepiscopesc ne prezentăm înaintea I. P. S. Tale, nu dintr'un obicei convenţional, ci povăţuiţi de puterea Duhului Sfânt, pe care acum l-am chemat spre luminarea minţilor şi spre întărirea sufletelor noastre. Stăm şi acum, I. P. Sf. Părinte, sub impresia covârşitoare a memorabilului discurs, pe care l-ai rostit în Senatul român, prin a cărui elocinţă şi putere de argumentare ai determinat în mare parte voinţa factorilor în drept, ca bisericii noastre, în raportul ei cu statul şi cu celelalte culte, să i se asigure locul cuvenit şi să i se garanteze condiţiile necesare la îndeplinirea operei de renaşterea religioasă, morală şi culturală în sinul poporului român din această ţară.

Biserica ortodoxă română prin constituţie este decretată: biserica *dominantă* în statul român. Aceasta denumire nu înseamnă, că biserica noastră ortodoxă ar năzuî spre o *dominaţiune* asupra celorlalte confesiuni; biserica ortodoxă dominează prin superioritatea şi curăţenia învăţăturilor ei de credinţă. Biserica dominantă

înseamnă, că *statul român*, conştient de importanţa bisericii ortodoxe la formarea, conservarea şi întregirea neamului românesc, în deplină continuitate şi consecvenţă cu tradiţia, îşi păstrează şi pe mai departe *caracterul de stat creştin ortodox*; de unde urmează, că în conştiinţa celor 13 milioane de creştini ortodocşi români trebuie să treacă convingerea fermă, că această ţară în frunte cu Dinastia română, crede la fel cu ei în puterea mântuitoare a ortodoxiei.

Ştim, I. P. Sf. Părinte, că din această situaţie, pentru noi, slujitorii bisericii şi pentru valoroşii noştri colaboratori, rezultă îndatoriri extrem de grele. Căci, dacă biserica noastră, prin activitatea ei, care va trebui să îmbrăţişeze întreg complexul problemelor pe cari viaţa le-a aruncat la suprafaţă, nu va şti să producă rezultate, cari să justifice atributul de dominantă, atunci în loc s'o înălţăm, vom coborâ o.

Această sarcină şi îngrijorare pentru viitor ne-ai uşurat o I. P. Sf. Voastră prin activitatea neobosită desfăşurată în cursul celor trei ani de păstorie. I. P. Sf. Voastră ai înţeles spiritul vremii şi ne-ai arătat calea de urmat. Ai trezit conştiinţele adormite şi ai chemat la muncă toate energiile latente spre o viaţă creştinească.

Amvonul bisericilor noastre glăsuieşte, în special amvonul bisericii catedrale, în fiecare Duminecă şi sârbătoare, răsună de cuvântul Domnului şi nădăjduim, că sămânţa aruncată în sufletele miilor de elevi va încolţi şi va rodi cu îmbelşugare. *Lumina Satelor* aprinde şi poartă fiacărui credinţei în tot mai multe familii de ale ţăranilor noştri, netezind drumul şi complectând propaganda religioasă morală a caselor culturale, a bibliotecilor parohiale, a cercurilor religioase şi a misiunilor populare. Această acţiune de refacere morală se va intensifica prin sistemizarea catedrelor de profesori pentru studiul religiunii la şcolile secundare, prin sporierea anilor de studiu la seminarul teologic şi prin înfiinţarea cursurilor pastorale. Din aceeaşi năzuinţă de a promova educaţia religioasă a tinerimii şcolare s'a născut *Internatul arhiepiscopesc* pentru ocrotirea elevilor din liceu, în primul rând a orfanilor de preoţi. Pentru copilaşii din orfelinat ai avut întotdeauna o atenţie deosebită, ear acum le arătaţi o părintească îngrijire. Aparatul administrativ funcţionează prompt şi fără cotituri. Întreagă viaţa noastră bisericească se desfăşoară într-o atmosferă de sănătate morală, imprimată de personalitatea morală a I. P. Sf. Tale. Aceste rezultate, cu cari alt ierarh ar fi bucuros să se poată lăuda după o activitate de decenii, ne dau mângăierea zilei de azi, liniştea zilei de mâine şi ne uşurează sarcina în viitor. Întru mulţi ani, Stăpânel (Entusiaste «Să trăiască» la adresa I. P. S. Sale).

I. P. S. Sa vădit mişcat într'un discurs mai lung mulţumeşte I. P. C. Sale părintelui arhimandrit Lucian şi domnilor deputaţi pentru călduroasele şi elocventele sentimente exprimate cari îi vor servi ca încurajare pentru viitoarea activitate, iar de prezent îi servesc ca o chizăşie de legătura ce există între păstor şi păstoriţi.

Imi dau sama, continuă I. P. S. Sa, de felul cum au crescut problemele de odată cu împrejurările, pe cari avem să le deslegăm şi soluţionăm.

Trăim între împrejurări extraordinare, domnilor deputaţi, de cari nu mă simt străin şi de cari nici un slujitor al altarului nu este permis să se simtă străin. Din frământarea zilelor noastre să ne nizuim a scoate la iveală pâinea cea bună.

Mă bucur, că bunul Dumnezeu ne-a ajutat ca cu ocaziunea votării constituţiunii să fie recunoscută biserica noastră ca biserica dominantă. Mă bucur de acest rezultat pe care îl consider ca o solie pentru noi şi ca o răsplătă dela Domnul pentru credinţa ce-au avut-o moşii şi strămoşii noştri. De aici rezultă şi marea îndatorire de a reprezenta cu demnitate principiile Mântuitorului Hristos pe pământ. Înaintea noastră stă deschis drumul larg pentru progres şi noi vom face ca spiritul lui Hristos să vibreze cât mai viu în mijlocul nostru. Doresc ca aşa să fie!

Mulţămindu-vă încă odată pentru urările de bine ce mi le aduceţi, rog pe bunul Dumnezeu să vă ţină mulţi ani, pentruca împreună să lucrăm la consolidarea şi întărirea bisericii şi a patriei noastre mult iubite. Să trăiţi!

După aceea dnii deputaţi sinodali s'au prezentat înaintea I. P. C. Sale Păr. arhimandrit Lucian Triteanu. În numele lor deputatul Dr. N. Vecerdea a rostit următoarele:

I. P. C. părinte arhimandrit,

Una dintre frumoasele tradiții ale bisericii noastre ortodoxe române din Ardeal a fost și aceea că de câte ori factorii chemați au remarcat și răsplătit serviciile valoroase ale unuia sau altuia dintre slujitorii ei: totdeauna reprezentanțele autorizate ale ei au luat cuvenitul act de distingerea făcută și răsplata dată.

Alegerea I. P. C. Tale de episcop al Romanului este nu numai răsplată binemerită a muncii și prestațiunilor pe cari le-ai făcut în sânul bisericii noastre din Ardeal, ci totodată o onoare deosebită a acestei biserici.

În actuala noastră viață publică plină de atâtea frământări și zbuciumări vei fi avut și vei avea și I. P. C. Ta destui adversari, dar factorii conducători ai bisericii noastre din Ardeal au știut totdeauna să se ridice deasupra acestor frământări și zbuciumări și să aprecieze dela înălțimea unor concepțiuni și considerațiuni superioare atât vrednicia, cât și valoarea meritelor reale. Actul acesta îl fac și eu acum din încredințarea colegilor mei deputați ai sinodului arhidiecezan.

Chemarea I. P. C. Tale la scaunul de episcop din Roman mai are înseamnă și o altă foarte mare însemnătate.

După I. P. S. mitropolitul primat I. P. C. Ta ești al doilea din clerul înalt al bisericii noastre ortodoxe din Ardeal care ești chemat să conduci una dintre cele mai importante episcopii ortodoxe din vechiul regat. Faptul acesta este și va fi de o importanță decisivă pentru marea operă de unificare sufletească a fraților de un sânge.

Noi am văzut și vedem în această chemare a I. P. C. Tale o mare minune nu numai bisericească, ci totodată și națională.

De aceea îți urăm și îți cerem chiar ca ceea ce ai învățat și practicat vreo câteva decenii lângă Cibin și Olt din tradițiunile și din spiritul Șagunian al bisericii noastre ardelenice, să înfăptuești și lângă Moldova și Siret cu cele mai frumoase succese!

I. P. C. Sa Păr. arhimandrit L. Triteanu răspunde următoarele:

Prea Stimatilor Domni, Prea Iubiților frați și prietini.

Sânt adânc emoționat în fața manifestărilor de simpatie, ce-mi arătați și în fața urărilor de bine, ce-mi adresați în noua demnitate, ce mă așteaptă. Cu acest prilej, dați-mi voie, să vă fac o mărturisire, în a cărei sinceritate, Vă rog, să nu vă îndoiți, căci este purceasă din inimă curată. Aceasta mărturisire e, că mă despart foarte anevoie de arhidieceză, de oficiul meu și de D-Voastre, cu cari am muncit în viața publică timp de peste 22 ani. D-Voastre prea bine știți, că eu n'am căutat și n'am alergat după situația, în care am ajuns; în viața noastră omenească sânt lucruri, pe cari nu le putem înșira între simplele întâmplări și pe cari nu le putem alt-cum explica, decât trecându-le între actele voinței dumnezeiești. Foarte nimerit a spus Prea stimatul nostru coleg, dl Dr. Nic. Vecerde, că alegerea mea ca episcop în scaunul vacant dela Roman, după alegerea I. P. Sf. Sale mitropolitului primat (aplauze) este a doua, făcută în baza aceluiași considerații superioare de unificare sufletească și de organizare a bisericii ortodoxe din vechiul regat după principiile constituționale depuse în statutul nostru organic. Când mi-s'a cerut, ca modestele mele puteri morale și intelectuale, și experiențele câștigate în timp de un pătrar de veac, să le pun în serviciul acestor două mari idei, am crezut, că este de datoria mea să mă supun îndurării dumnezeiești și voinței marelui colegiu electoral. N'am alta dorință, decât să pot într-o zi constata, că sufletele românilor de pe cele două laturi ale Carpaților s'au împreunat într-o simțire, că s'a înfăptuit frontal unic al sufletului românesc, și să văd biserica mea ortodoxă umblând pe picioarele ei proprii, lucrând în cadrele ei autonome, eliberată de sub tutoratul umilitor de azi. Numai o biserică liberă și independentă e în stare să lucreze cu efect pentru rezolvarea norocoasă a problemelor de ordin religios, cultural, social și național.

Pentru sprijinul pe care mi-l-ați acordat cu atâta bunăvoință în trecut și pentru recompensele de cari în cadrele vieții noastre bisericești m'ați învrednicit, Vă exprim sincerile mele mulțumiri și Vă rog să mă păstrați în plăcută amintire.

Ședința a II-a

S'a ținut în 4/17 Aprilie 1923, la ora 9 a. m.

Prezident: Arhiepiscopul Dr. Nicolae Bălan.
Notar: P. Morușca.

Notarul Dr. G. Proca citește protocolul ședinței prime dela 2/15 Aprilie a. c. Se autentică.

Se prezintă cererile de concediu pe întreaga sesiune a deputaților Dr. S. Dragomir, Dr. E. Șelariu, Eugen Munteanu și Petru Rusu. Concediile cerute se acordă.

La ordinea zilei urmează raportul comisiei verificatoare. Raportorul acesteia Dr. G. Dușleș propune și sinodul verifică pe următorii deputați: Matei Voileanu, P. Morușca, Dr. N. Stinghe din cler, Anastasiu Boiu și Dr. Dionisie Roman, mireni.

Urmează comisiunea organizatoare, care prin raportorul ei Dr. N. Vecerde citește raportul general plenar, pe care îl publicăm în întregime în numărul nostru de astăzi. Raportul se primește de bază la desbaterea specială. Punctele I și II privitoare la sfîntirea bisericii de încoronare, și la încoronarea MM. LL. Regelui Ferdinand I și a Reginei Maria, — Sinodul luând act de demersurile și de întregul fel de participare atât a I. P. Sf. arhiepiscopului și mitropolitului nostru Nicolae, cât și a consistoriului arhidiecezan și a celui alt cler și popor la înfăptuirea ambelor acestor acte de o adevărată însemnătate și măreție istorică, își exprimă adâncă și sincera sa bucurie și satisfacție sufletească.

Față de arhierul-vicar Dr. Ilarion Pușcariu, a protopopului și asesor on. în senatul bisericesc Dumitru Moldovan și a asesorului onorar în senatul școlar Andrei Bărseanu, — Sinodul arhidiecezan își exprimă sincerile sale regrete relevând și din acest trist prilej multele și valoroase merite care și le-au câștigat față de biserica și neamul nostru fiecare dintre ei și își exprimă durerea prin ridicare.

Considerând alegerea părintelui asesor consistorial Lucian Triteanu de către P. Sf. sinod episcopesc al bisericii autocefale ortodoxe române la treapta de arhieru, cu care demnitate a fost înaintat prin M. Sa Regele, ear de către marea colegiu electoral al aceleiași biserici la demnitatea de episcop al episcopiei Romanului, deoparte ca pe o răsplată binemerită de peste două decenii în serviciul bisericii noastre autonome din părțile ardelenice, ear de altă parte ca pe o chemare la împlinirea unei misiuni de cea mai mare importanță pentru o cât mai fericită înfăptuire a operei de unificare sufletească și de consolidare organică a întregii noastre biserici ortodoxe române care a devenit și va rămâne biserică dominantă din România întregită, — Sinodul arhidiecezan exprimă P. S. S. noului episcop sincerile mulțumiri ale arhidiecezei pe care a servit-o timp așa de mult și atât de bine și îi urează deplină sănătate și izbândă pentru tot binele pe care l-a făcut bisericii și neamului nostru în locurile mai inferioare cari i-au fost încredințate rând pe rând în acest mare centru ortodox român dela Cibin și Olt, și același lucru să îl poată face în cea mai mare măsură dela locul mai înalt de episcop, la care este chemat în centrul ortodox român de lângă Moldova și Siret.

I. P. S. Sa arhiepiscopul și mitropolitul Nicolae exprimă de asemenea mulțumiri I. P. C. Sale părintelui arhimandrit Lucian Triteanu, pentru serviciile pe care le-a făcut bisericii și instituțiilor ei, precum și pentru ajutorul pe care i l-a dat de când a ocupat scaunul de arhiepiscop, dorindu-i ca și acolo, în scaunul de episcop să poată desvolta muncă rodnică spre lauda lui Dumnezeu și mulțumirea credincioșilor.

Sinodul ia act cu aprobare deoparte de faptul că nou alesul asesor consistorial activ în senatul bisericesc Trandafir Scorobet și-a ocupat postul, de altă parte că în cursul anului 1922 a fost ales secretar consistorial preotul Virgil Nistor, care și-a și ocupat postul și că astfel acel important post are de aici încolo un titular devotat și definitiv — și ia act că protopresbiterul Andrei Luda a renunțat la postul de asesor consistorial, decidând, ca locurile vacante să se întregesc.

Inițierea nouălor protopopiate: al Oituzului, a Jiului, al Băiței, al Șercăiei, și al Ibașfalăului, se ia spre știre.

La propunerea comisiei, sinodul cu mare însuflețire ia următorul conclud:

Având în vedere magistralul discurs pe care l-a rostit I. P. S. Sa arhiepiscopul și mitropolitul Dr. Nicolae Bălan în ședința dela 12 Martie 1923 a Senatului român, discurs prin care I. P. S. Sa a participat la discuția generală asupra aceluia proiect de lege, care a devenit și este azi Noua constituție a patriei noastre întregite, discurs în care I. P. S. Sa a scos la iveală și a lămurit raporturile dintre Evanghelie și Democrație, dintre Ortodoxie și Neamul nostru și pe cele dintre biserica noastră și dintre statul nostru, dreptul bisericii noastre ortodoxe române de a fi și a rămâne pentru toate veacurile biserica dominantă din România întregită, și în fine raporturile dintre biserica noastră și dintre celelalte biserici din această țară, cu atâta cunoștință de cauză, în orizonturi și cu vederi atât de largi, cu o înțelegere atât de adâncă, cu aprecieri și indicațiuni atât de juste, în mod atât de luminos și cu o putere atât de convingătoare cum numai rar s'a vorbit, ori nu s'a vorbit doar nici odată, despre aceste chestiuni capitale în parlamentul țării noastre, și în fine discurs care producând un efect covârșitor asupra tuturor factorilor competenți a contribuit în măsură decisivă ca biserica noastră ortodoxă română să obțină în constituția țării locul de onoare și de frunte pe care îl are azi, — Sinodul arhidiecezan își exprimă sentimentele sale de admirație și de mulțumire față de I. P. S. Sa pentru marea onoare și pentru valoroasele servicii pe cari I. P. S. Sa le-a făcut și din acest prilej bisericii și neamului nostru.

La ordinea zilei urmează comisiunea bisericească, care prin raportorul ei Andrei Luda citește: raportul consistoriului ca senat bisericesc Nr. 2621. După cetire deputatul Dumitru Comșa, luând cuvântul constată temeinicia cu care a fost lucrat acest raport, care ne prezintă o icoană vie sinceră a vieții noastre bisericești: Exprimă mulțumita sa Consistoriului pentru această muncă.

Punctul privitor la vizitațiunile canonice ale I. P. Sf. Sale Părintelui Arhiepiscop și Mitropolit, Nicolae, în toate parohiile noastre din județul Treiscaune, vreme de 18 zile fără întrerupere, cât și în Avrig și în Sibiu-Poarta Turnului — Sinodul îl ia spre știință exprimându-i I. P. Sf. Sale viile sale mulțumiri și recunoștința întregii biserici, înviorată și întărită în conștiința sa românească și ortodoxă prin arhierescă prezență și prin sfătuirile-i părintești și luminate.

I. P. S. Sa ține să constate că la îndeplinirea acestei vizitațiuni canonice i-a dat un sprijin efectiv fostul prefect G. Popescu, de prezent revizor județean și subprefectul Dr. Gr. Păltineanu, ambii deputați sinodali, și le aduce mulțumirile sale.

I. P. S. Sa amintește că în decursul acestei vizitațiuni a avut de multe ori scene emoționante; credincioșii cari nu mai avuseră ocaziune să vadă arhieru în mijlocul lor, ear în decursul războiului au avut să sufere adevărat martiriu pentru legea strămoșească îl împingău cu ochii plini de lacrimi. Am avut ocazii să mă conving în diferite rânduri, că acești oameni, cărora li s'a răpit limba, au fost salvați de biserică. Ortodoxia le-a fost ultima legătură, prin care au fost legați de neam.

Dar am avut și momente dureroase. A trebuit să mă conving cât de mulți credincioși a trebuit să pierdem în deceniile din urmă. Ungurii lucrau cu sistem. Voiau să înghebeze între noi și Carpați o graniță etnică de unguri, și spre acest scop ne-a desființat o serie întreagă de parohii, începând dela Oituz până la Brașov. S'a mai păstrat câte o rămășiță de zid al bisericuțelor noastre dispărute.

Să rugăm pe Dumnezeu să ne ajute a recâștiga pierderile suferite în acel frumos colț de țară.

Punctul privitor la viața internă religioasă, să ia spre știre. Pentru înființarea Fondului Regelui Ferdinand și Reginei Maria de către I. P. S. Sa Părintele arhiepiscop și mitropolit Nicolae din prilejul încoronării MM. LL. Regale la Alba-Iulia în scopul promovării acțiunii misiunii interne, menită să combată moravurile și ideile greșite și vrăjmașe bisericii noastre ortodoxe române și I. P. S. Sale pentru întregul merit de a fi inițiat, înființat și dăruit acest fond cu 10,000 Lei, îi exprimă vii mulțumiri.

Solicită consistorul de a angaja și porni la acțiunea misionară vizată, cât mai grabnic, cel puțin 2 preoți misionari.

Pct 3 privitor la bibliotecile parohiale și la casele culturale: — Sinodul mulțumește I. P.

S. Sale pentru intervenția și câștigarea dela Ministerul cultelor a celor 2388 vol. distribuite apoi bibliotecilor populare, iar pentru crearea unei emulări în sporirea bibliotecilor parohiale și familiarizarea poporului cu cititul, — Sinodul invită Consistorul de a-și câștiga și prezenta în raport pe viitor și date statistice după protopopiate despre progresul ori regresul bibliotecilor și utilizării lor remarcând progresul invederat al unora sau regresul de reprobare al altora.

Pct. 4 privitor la presa bisericească Sinodul constată cu satisfacție nivelul tot mai ridicat ca fond și formă atât a «Telegrafului Român» cât și a «Luminei Satelor» și a «Revistei Teologice» și invită Consistorul a stăruia cu aceeași inzistență și pe viitor ca Lumina Satelor să străbată în cercuri cât mai largi.

Punct 5 privitor la Muzeul Bisericesc, la a cărui înființare și îmbogățire cu obiecte de însemnătate istorică, artistică și etnografică din viața bisericii și neamului nostru, la care a depus atâta stăruință I. P. S. Sa, se ia la cunoștință cu deosebită satisfacție.

Luând cuvântul deputatul V. Stanciu arată că multe lucruri de o deosebită valoare s'au pierdut. Ne-au rămas însă picturile cari au o deosebită valoare prin faptul, că cuprind toată viața artistică din trecutul nostru. Aceste bogății se deteriorează, se nimicesc fără urmă și ar trebui să le fixăm, să le păstrăm pentru viitor. Face deci propunere ca prin fotografii și deseme să se fixeze toate picturile bisericilor noastre și să se așeze în muzeul arhiepiscopian, păstrându-le astfel pentru viitor.

Punct 6 privitor la conferințele preoțești a căror activitate prezintă un valoros concurs efectiv la dezvoltarea și întărirea conștiinței morale și ortodoxe a poporului: Se ia spre știință pe lângă expunerea complăcerii sinodului la adresa organizatorilor Asociației clerului, cât și a preoților, cari s'au remarcat printr-o muncă devotată la refacerea vieții religioase-morale a satelor.

Sinodul roagă Consistorul să dea instrucțiunile necesare pentru combaterea sectarismului și să instituie preoți misionari.

Punctul 13 referitor la intervenția Consistorului către guvern pentru închiderea cârciumelor în Dumineci și sărbători, se ia spre știință invitându-se Consistorul de-a interveni ca și prăvăliile să fie închise în Dumineci și sărbători.

La ordinea zilei urmează comisiunea școlară. Raportorul I. Pricu citește raportul școlar Nr. 2646. Se ia la cunoștință și se primește ca bază pentru discuția specială.

Raportul despre gimnaziul din Brașov se ia la cunoștință, având să se folosească și în actele oficiale numirea cea nouă de «Liceul Andrei Șaguna din Brașov».

Se ia act cu satisfacție, că liceul nostru din Brad, numit «Avram Iancu», s'a complectat acum la 8 clase și că în anul prezent se face primul examen de maturitate. Asemenea se ia la cunoștință cu mare bucurie, că noul edificiu al liceului s'a terminat și că dela 14 Noemvrie 1921 cursurile se țin în localul cel nou, care a fost inaugurat după ritualele prescrise prin sfințirea apei și stropirea localităților. Astfel liceul ajuns a fi plasat în noul edificiu pompos, provăzută cu muzee, cu sală de gimnastică și internat, are acum toate condițiunile de a se desvolta și a desfășura o mănoasă activitate pentru poporul nostru din Zarand.

Pentru munca depusă la terminarea zidirii și complectarea liceului, sinodul exprimă Consistorului grațitudinea sa.

Pentru trecerea la cele eterne a vrednicului și valorosului profesor Dr. Traian Suciu, care timp de 15 ani de zile a funcționat la liceul nostru din Brad, sinodul dă expresie sentimentelor sale de pietate prin ridicare.

Raportul despre școala normală «Andrei Șaguna» se ia la cunoștință.

La ordinea zilei comisiunea financiară. Raportorul ei Nicolae Borzea citește raportul Consistorului arhiepiscopian ca senat episcopesc, care se ia spre știre.

Partea I despre capitalizare, despre administrarea realităților, despre reparaturile făcute la edificii, se ia la cunoștință.

Partea II despre împroprietărirea arhiepiscopiei, a instituțiilor sale culturale și a comunelor bisericești, sinodul ia cu aprobare la cunoștință pașii întreprinși de Consistorul arhiepiscopian către ministrul de agricultură, și invită

Consistorul a stăruia și pe viitor, ca arhiepiscopia cu instituțiile sale și comunele bisericești să fie considerate la împroprietărire.

I. P. S. Sa constată că legea agrară a fost nefavorabilă bisericilor. Fiind aceasta singura ocaziune de a repara întru câțiva nedreptățile de secol ce s'au făcut bisericilor noastre, am înaintat dlui ministru al agriculturii A. Constantinescu mai multe memorii, și mă simt dator a aminti și cu această ocaziune că dl ministru ne-a satisfăcut cererile noastre, dând ordin ca biserica să fie împroprietărită conform împrejurărilor la locul prim. Pentru această bunăvoință țin să exprim dlui ministru mulțumita mea și a sinodului.

Partea III despre administrarea averilor comunele bisericești, despre donațiuni, despre cumpărături și vinderi de realități, despre zidirea de biserici, case parohiale, despre socoteli bisericești, se ia la cunoștință.

Fiind timpul înaintat, ședința se închide la ora 12 și trei pătrare.

Unde sânt bunii români?

Energiile ce resar ici colo, cu sfaturi și îndemnuri întru a promova diferențierea sufletească a neamului nostru, își au reprezentanții — până acum din norocire puțin îndemânatici, — nu numai la marginea țării pe Valea Murășului, cu apele sale line, — cum ni se desvelește în constatăriile «Cronicarului dela margini», apărute de curând în coloanele acestui ziar.

Aceleași energii le întâmpinăm și către centrul țării, pe Valea Târnavelor, cu apele lor prea adese tulburi și furioase. Acolo unde se îmbină aceste două râuri ardelenesti, în orașelul cu înfățișare sătească, se urmează în regularitate matematică ieșirile nesăbuite împotriva bisericii ortodoxe române.

Publicația periodică bisericească și politică, sub conducerea și sprijinul membrilor capitolului mitropolitan și a profesorilor seminariali, se opintește săptămânal să tipărească deprinderi stilare pe cât de îndrăznețe, pe atât de ciudate.

Noua constituție a României a avut apoi darul să facă pe simpaticii noștri frați blăjeni să-și peardă și mai mult cumpăna. Formula, prin care noua constituție declară biserica ortodoxă «dominantă în stat», ear bisericii unite îi dă «întâietate față de celelalte culte», a inspirat redactorului, dlui Dr. Alexandru Rusu, — astăzi ridicat la dignitatea de «canonic teolog», — o apăsătoare care, din punct de vedere al catolicismului apusean, s'ar putea să se numească de adreptul *ilustră*; din punct de vedere românesc și național, aceeași apăsătoare devine însă cu adevărat *lamentabilă*. «Prin noua formulă se introduce în chiar constituția țării, — scrie dl redactor, astăzi noul canonic teologic, — o *desbinare absolut inadmisibilă a cultului catolic*, care în esență (!) n'a fost împărțit niciodată (?) și pe care nu o constituție a României (!!) va putea să-l împartă vreodată. Căci, — zice același părinte canonic, — ori câtă deosebire ar fi între formele apusene și cele răsăritene ale acestui cult, și ori cât de mult ar varia, după neam, sentimentele cu care membrii diferiți ai acestui cult (b. o. maghiarii cu Glatfelder și ceilalți) privesc noua așezare a țării române, un lucru e indiscutabil: cultul «unit», ori cât de românesc ar fi el, *nu poate fi despărțit de cultul «catolic»*, reprezentat. poate (?), și prin membrii *cari se fac vinovați de fapte de înaltă trădare*».

Așa de sofistic pot să vorbească numai aceia dintre uniți, cari nu voesc să profite absolut nimic din scrisul unui Petru Maior și al altor *vechi* și vrednici reprezentanți ai bisericii și ai *neamului*, și preferă contopirea și înecarea în apele papismului.

Una din două:

Cultul unit este sau *românesc*, va să zică național, — și atunci nu e catolic apusean; sau este *catolic apusean*, și atunci a început d'a fi românesc, și nu-i național.

Oamenii cu mentalitatea unui cerc restrâns sătesc, unde s'au înăpăiat dintre zidurile seminarului universității dela Budapesta, sau din alte școli de același fel, pot sta — așa se vede — nejenăți alături șvabului trădător de neam și de țară, dacă acest trădător este un Gyula püspök, ori altul de confesiunea lui; când însă trădătorul este ortodox, părerile confrăților, atât de sinceri, se schimbă imediat, și dintr'odată se grăbesc a face pe bunii români — de ocazie.

Combaterea furtunoasă a constituției în istoricul orașel se continuă, într-o formă tânguioasă, în numărul Unirii de Sfintele sărbători ale Învierii din 1923.

Cu toate că mitropolitul Blajului, Dr. Vasile Suciu, și-a exprimat *bucuria* pentru formula din constituție combătută de subalternii săi, unul dintre domnii profesori dela seminarul din Blaj, Dr. Ioan Coltor, dă glas unor tânguii, ca în ceasul morții. «Noi asistăm, — declară dl profesor, — la un *trist prohod* (poate să fie prohodul și alt fel?) de Paști în anul Domnului 1923. Abia după patru ani dela unirea cea mare... și sântem siliți (cine vă silește?) să îmbrăcăm haine de jale în cele mai sărbătorești ceasuri... și să ducem la groapă marile noastre nădejdi (care?) și toate temelile libertăților și drepturilor noastre... Cu ce am păcătuit să trebuiască să plângem (cine?) în ziua care a făcut-o Domnul să ne bucurăm și să ne veselim într'însa?... Două milioane de români (adecă, uniți un milion și ceva) prăznuim întâiele Paști de umilire sufletească... am fost degradați (!) la ce nu visam nici odată. Biserica ortodoxă este... dominantă; biserica unită are întâietate *între slugi*, (pentru o judecată «catolică» nici nu există în țară: decât domni de-o parte, și slugi de alta). Noi — uniții — români de rangul *al doilea*, (dar nimeni nu vă stă în drum, să intrați în «rangul» prim, dacă-i vorbă de rang); un frate (ortodoxul) ingenunche (!) pe celalalt (pe unit); unul domn dominant, ear al doilea *nu* frate (când nu vrea), ci întâiul tolerat (!) printre străini»...

Și tot așa, pe două coloane pline de elucubrații, în care spre părerea noastră de rău nu putem descoperi alt ceva, decât puținul respect arătat de scriitor pentru deșteptăciunea și cunoștințele cititorilor săi cărturari, ear nu pot să fie, cu toții, «ignoranți și răutăcioși».

Parlamentarii noștri n'ar face poate lucru de prisos, dacă uneori ar depune din minunata Unire câte un număr pe birourile corpurilor legiuitoare, ca dovezi despre *româneasca* lucrare ce se face în Blajul zilelor noastre.

Nr. 2515 Plen.

Raportul plenar al Consistorului arhiepiscopian

Raportul, despre lucrările Consistorului nostru arhiepiscopian, prezentat sinodului din anul acesta, este următorul:

Veneratului sinod arhiepiscopian

Avem onoarea a prezenta următorul raport despre afacerile tratate în plenul Consistorului arhiepiscopian și despre momentele mai însemnate din biserica noastră dela ultima sesiune sinodală până azi.

I. Sfințirea bisericii de încoronare

La locul prim amintim serbările din biserica de încoronare dela Alba-Iulia, care terminată în cursul anului 1922, cu observarea mărețului nostru ceremonial bisericesc în ziua de 25 Septemvrie (8 Octomvrie) 1922 a fost sfințită de către subsemnatul arhiepiscop-mitropolit, asistat de I. P. S. Sa arhiepiscopul Gurie al Basarabiei, de P. S. Sa Vartolomeu, Episcopul Râmnicului, și P. S. Sa Nicolae, Episcopul Clujului și de mai mulți protopresbiteri și preoți din arhiepiscopie și din dieceza Clujului în prezența înalților demnitari civili și militari și a numeroși credincioși. Dată astfel sfintei sale meniri biserica de încoronare îmbrăcată în haine de sărbătoare a așteptat mărețea zi a încoronării.

II. Incoronarea

În veci memorabilă va fi ziua de Duminecă 2/15 Octomvrie 1922, în care s'a făcut în biserica catedrală însuși actul sacru al încoronării. Eternizăm pentru veci în acest raport numele ierarhilor români ortodocși, cari au luat parte la acest act însemnat în istoria neamului nostru.

Incoronarea a făcut o I. P. S. Sa Mitropolitul primat al bisericii ortodoxe române Miron, încunjurat de I. P. S. Lor Mitropolitul Pimen al Moldovei, Nicolae al Ardealului, Gurie arhiepiscopul Basarabiei, de P. S. Lor Episcopii Teodosie al Romanului, Vartolomeu al Râmnicului, Teofil al Buzăului, Visarion al Argeșului, Ioan al Aradului, Iosif al Caransebeșului, Platon al Dunării de Jos, Nicodim al Hușilor, Roman al Orăzii-Mari, Nicolae al Clujului, arhieriei Eughenie și Iacob, și de alți protopopi și diaconi,

prezenți fiind toți dignitarii țării și un public imens din toate laturile României întregite.

Amândouă aceste acte mărețe s'au săvârșit pe teritoriul arhiepiscopiei noastre. Ne unim și din acest prilej rugăciunile noastre de mulțumire către Atotputernicul Dumnezeu, care a căutat cu milă asupra noastră a poporului românesc din Ardeal, și ne-a învrednicit să vedem aceste zile mărețe.

III. Statul personal

Avem durerea să amintim trecerea la cele veșnice a mai multor membri din sânul Consistoriului arhiepiscopal.

1. În luna August 1922 a răposat Arhiepiscopul vicar Dr. Ilarion Pușcariu în vârstă de 80 de ani. Cu trecerea lui din viață a dispărut dintre noi și ultimul dignitar bisericesc, care și-a început cariera pe timpul Marelui mitropolit Șaguna și întreaga viață sa a închinat-o binelui bisericii.

2. Tot în anul trecut în luna Decembrie a trecut la cele veșnice asesorul consistorial onorar din senatul bisericesc, protopopul Dumitru Moldovan din Sighișoara, care a început și el activitatea sa de capelan în Sighișoara tot pe timpul fericitului mitropolit Șaguna, și a fost unicul protopop în funcțiune, care hirotonirea de preot a primit-o dela nemuritorul marele mitropolit Andrei.

3. O însemnată pierdere avem de înregistrat prin trecerea din viață a asesorului consistorial onorar din senatul școlar Andrei Bărbănteanu, zelesul prezident al Asociației pentru literatura română și cultura poporului român, care a avut loc în luna lui August 1922.

Eternizăm memoria lor prin acest anunț în raportul general către Ven. sinod arhiepiscopal, care se va alătura și el la durerea noastră pentru aceste pierderi însemnate.

4. Asesorul consistorial ordinar din senatul bisericesc, protopresbiterul Lazar Triteanu a fost, prin Preasfințitul sinod episcopesc al bisericii autocefale ortodoxe române, ridicat la treapta de arhiepiscop în care demnitate a fost întărit prin Maiestatea Sa Regele.

Asesorul astfel destinat pentru treapta mai înaltă a preoției a trecut în cea monahală fiind hirotonit prin I. P. S. Sa Mitropolitul nostru Nicolae de protosinel în Dumineca lăsatului de brânză.

Nou alesul asesor consistorial ordinar în senatul bisericesc, protopresbiterul Trandafir Scorobet și-a ocupat postul în Mai a. c.

6. Alesul asesor consistorial ordinar în senatul școlar și totodată referent școlar, protopresbiterul Andrei Ludu, a renunțat la postul de referent școlar. Urmează ca Veneratul Sinod să ia măsuri în privința postului de referent școlar.

7. În cursul anului a fost ales secretar consistorial preotul Virgil Nistor, care și-a ocupat postul în luna Mai 1922, acurându-se prin alegerea aceasta la acel loc un preot devotat chemării sale.

IV. Seminarul arhiepiscopal

Prin ridicarea cursului teologic la 4 ani s'a simțit necesitatea de a se crea la seminar posturile necesare de profesori. Astfel la începutul anului școlar 1922/23 s'a creat un post nou de profesor pentru studiile biblice, la care prin concurs a fost instituit candidatul de profesor Nicolae Colan, absolvent de teologie.

În cursul anului făcând examenul prescripționat de comisiunea consistorială, profesorul seminarial Ilie Beleuță a fost instituit profesor definitiv în seminarul arhiepiscopal.

V. Protopopiate nouă

În scopul de a înlesni administrarea și de a îngriji mai cu efect de viață sufletească a poporului nostru, Consistorul cu observarea normelor în vigoare a înmulțit numărul protopopiatelor înființând altele nouă în centre unde s'a simțit mai mult trebuința de a întocmi asemenea organe pentru a da nouă viață instituțiilor noastre bisericești. Am ales locurile mai expuse propagandelor de secte și uneltirilor confesionale. Astfel am instituit un nou protopopiat în Secuime prin crearea unui nou protopopiat al Oituzului, un nou protopopiat pe valea Jiului în Petroșani, altul în Băița spre a putea întâmpina mai cu efect propaganda sectară printre lucrătorii băieși, și în Făgăraș și pe Târnava mare, înființând un protopopiat în Șercaia și unul în Ibașfalău, ca centre culturale

în viața noastră românească. Creierea acestor protopopiate am notificat o ministerului de culte în scopul de a asigura în bugetul statului dotațiunea necesară pentru viitorii protopresbiteri. Urmând asigurarea dotațiunii dela stat, vom purcede la organizarea și la întregirea nouălor protopopiate.

VI. Protopopiate vacante

Protopopiate vacante sânt trei: în Brașov, Sibiu și Sighișoara. În tractul Brașov s'a făcut alegerea și numirea de protopresbiter a directorului dela liceul de acolo Dr. Iosif Blaga, în cel al Sibiului este pusă ziua de alegere, și în cel al Sighișoarei sânt luate măsurile pentru scrierea de concurs.

VII. Sinoadele protopresbiterale

În anul 1922 s'au ținut în fiecare protopresbiterat sinoadele protopresbiterale ordinare. Nu am putut străbate cu intențiunile noastre de a se ține în tot locul acele sinoade în termenul normal din luna lui Februarie, deoarece nu s'a putut ajunge încă ca sinoadele ordinare în singuraticile parohii să se țină normal în luna Ianuarie spre a se putea prezenta protopresbiterilor datele necesare cu ținerea sinoadelor protopresbiterale. Vom stăruî, ca și la ținerea sinoadelor ordinare protopopești să ajungem la stadiul normal.

Sinoadele protopresbiterale au îmbrățișat problemele mai arzătoare din viața noastră bisericească, și Consistorul va căuta a îngriji, ca și în aceste organisme legale bisericești să ia curs o nouă viață, îmbrățișând mai ales problemele menite a ridica sufletul poporului nostru.

VIII. Alegeri sinodale supletorice

Prin cazuri de moarte și prin renunțare devenind vacante 5 locuri de deputați sinodali, am luat măsurile convenite pentru întregirea acelor.

Astfel am dispus alegere de deputați din cler în cercul Sibiului, devenit vacant prin moartea arhiepiscopului vicar Dr. Ilarion Pușcariu, în cel al Brașovului, devenit vacant prin repauzarea protopopului Dr. Vasile Saftu, în al Sighișoarei prin trecerea din viață a protopopului Dumitru Moldovan, și de deputați mireni în cercul Mediașului prin reposarea deputatului Dr. Dumitru Pop, și Blaj prin renunțarea deputatului Dumitru Comșa.

Actele electorale le înaintăm cu raport special.

IX. Ședințe consistoriale

În cursul anului 1922 s'au ținut 97 ședințe consistoriale, dintre cari au fost:

Plen. ordin.	5,	extraor.	5,	total	10
Bisericești	20,	"	12	"	32
Școlare	17,	"	7	"	24
Epitropești	24,	"	7	"	31

X. Numărul esibilitelor

În anul 1922 esibite au fost 10738 cari după natura lor se împart astfel:

Prezidiale	566
Plenare	324
Bisericești	3650
Școlare	2418
Epitropești	4180
Total	10738

Alte chestiuni de importanță cum este de pildă:

Înființarea și deschiderea internatului arhiepiscopal, fondul Regele Ferdinand și Regina Maria, chestiunea împărțirii fondurilor cu episcopia din Cluj, distincțiunile membrilor din cler și din instituțiunile noastre bisericești culturale, comemorarea de 50 ani dela răposarea marelui mitropolit Șaguna, aniversarea de 100 ani dela moartea dascălului Gheorghe Lazar, chestiunea orfelinatului și altele se vor înainta cu raport special.

Ne rugăm ca acest raport să se ia la cunoștință.

Sibiu, din ședința plenară a consistoriului arhiepiscopal, ținută în 6 Martie 1923.

Dr. Nicolae Bălan
arhiepiscop și mitropolit

Virgil Nistor
secretar.

Noua constituție

Publicăm din textul autentic, al constituției României întregite, articolele privitoare la biserică, învățământ și presă:

Art. 22. Libertatea conștiinței este absolută.

Statul garantează tuturor cultelor o deopotrivă libertate și protecțiune, întru cât exercițiul lor nu aduce atingere ordinii publice, bunelor moravuri și legilor de organizare ale statului.

Biserica creștină ortodoxă și cea greco-catolică sânt biserici românești.

Biserica ortodoxă română, fiind religia marelui majorității a românilor, este *biserică dominantă* a statului român; ear cea greco-catolică are întâietatea față de celelalte culte.

Biserica ortodoxă română este și rămâne neatârnată de orice chiriachie străină, păstrându-și însă unitatea cu biserica ecumenică a răsăritului în privința dogmelor.

În tot regatul României biserica creștină ortodoxă va avea o organizație unitară cu participarea tuturor elementelor ei constitutive, clerici și mireni.

O lege specială va statornici principiile fundamentale ale acestei organizații unitare, precum și modalitatea după care biserica își va reglementa, conduce și administra, prin organele sale proprii și sub controlul statului, chestiunile sale religioase, culturale, fundanționale și epitropești.

Mitropoliții și episcopii bisericii ortodoxe române se vor alege potrivit unei singure legi speciale.

Raporturile dintre diferitele culte și stat se vor stabili prin lege.

Art. 23. Actele stării civile sânt de atribuția legii civile.

Intocmirea acestor acte va trebui să preceadă totdeauna binecuvântarea religioasă.

Art. 24. Învățământul este liber în condițiunile stabilite prin legile speciale și întru cât nu va fi contrar bunelor moravuri și ordinii publice.

Învățământul primar este obligator în școlile statului acest învățământ se va da gratuit.

Statul, județele și comunele vor da ajutoare și înlesniri elevilor lipsiți de mijloace, în toate gradele învățământului, în măsura și modalitățile prevăzute de lege.

Art. 25. Constituțiunea garantează tuturor libertatea de a comunica și publica ideile și opiniunile lor prin grai, prin scris și prin presă, fiecare fiind răspunzător de abuzul acestor libertăți în cazurile determinate prin codicele penal, care nici într'un caz nu va putea restrânge dreptul în sine.

Nici o lege excepțională nu se va putea înființa în această materie.

Nici cenzura, nici o altă măsură preventivă pentru aparițiunea, vinderea sau distribuția oricărei publicațiuni nu se va putea înființa.

Nu este nevoie de autorizațiunea prealabilă a nici unei autorități pentru aparițiunea oricărei publicațiuni.

Nici o cautiune nu se va cere dela ziariști scriitori, editori, tipografi și litografi.

Presa nu va fi pusă nici odată sub regimul avertismentelor.

Nici un ziar sau publicațiune nu va putea fi suspendat sau suprimat.

Orce publicațiune de orice natură va trebui să aibă un director răspunzător, iar în absența acestuia, un redactor răspunzător. Directorul sau redactorul vor trebui să se bucure de drepturile civile și politice. Numele directorului și numele redactorului vor figura vizibil și permanent în fruntea publicațiunii.

Înainte de aparițiunea publicațiunii periodice, proprietarul ei e obligat a declara și înscrie numele său la tribunalul de comerț.

Sanctiunile acestor dispozițiuni se vor prevedea prin legi speciale.

Art. 26. În ce privește publicațiunile neperiodice, răspunzător de scrierile sale este autorul, în lipsa acestuia editorul; patronul tipografiei răspunde când autorul și editorul nu au fost descoperiți.

La publicațiunile periodice responsabilitatea o au: autorul, directorul sau redactorul în ordinea enumerării.

Proprietatul în toate cazurile este solidar răspunzător de plata despăgubirilor civile.

Delictele de presă se judecă de jurați, afară de cazurile aici statornice, care se vor judeca de tribunalele ordinare, potrivit dreptului comun:

a) Delictele ce s'ar comite împotriva suveranilor țării, principelui moștenitor, membrilor familiei regale și dinastiei, șefilor statelor străine și reprezentanților lor;

b) Indemnurile directe la omor și rebeliune, în cazurile când nu au fost urmate de execuțiune;

c) Calomniile, injuriile, difamațiile aduse particularilor sau funcționarilor publici oricari ar fi, atinși în viața lor particulară sau în cinstea lor personală.

Arestul preventiv în materie de presă este interzis.

Art. 72. Sânt de drept membri ai senatului, în virtutea înaltei lor situațiuni în stat și biserică:

a) Moștenitorul tronului dela vârsta de 18 ani împliniți; el însă nu va avea vot deliberativ decât la vârsta de 25 ani împliniți;

b) Mitropoliții țării;

c) Episcopii eparhioți ai bisericilor ortodoxe române și greco-catolice, întru cât vor fi aleși conform legilor țării;

d) Capii confesiunilor recunoscute de stat, câte unul de fiecare confesiune, întru cât sânt aleși sau numiți conform legilor țării și reprezintă un număr de peste 200,000 credincioși; precum și reprezentantul superior religios al musulmanilor din regat;

e) Președintele Academiei Române.

Mandatul acestor senatori încetează odată cu calitatea sau demnitatea care le atribuie dreptul.

Citind ziare

Universul scrie la loc de frunte:

La câteva biserici din capitală și din provincie, preoții au luat inițiativa unor adunări săptămânale ale enoriașilor spre a li se tâlmăci învățăturile sfinte.

Trăim în vremuri tulburi. Sguduirea provocată de război a slăbit resorturile disciplinei morale. Și individualismul, și colectivismul trec printr-o grea criză.

Cel dintâi suferă de exagerare a personalității: de unde înainte omul *void* să fie mai mult decât era, — emulațiune favorabilă dezvoltării individuale și progresului general, — acum se crede mai mult de cât este și tinde, cu orice mijloc, să-și asigure toate avantajele echivalente.

Cel d'aldoua este stăpânit de un egoism care-și accentuează mai mult decât oricând exclusivismul: categoriile profesionale și sociale sânt preocupate de interesele respective, fără considerație de ale celorlalte și adesea cu un antagonism direct, generator de agitațiuni permanente. De aici, spiritul de iritație generală, pe care-l vedem în locul armoniei ce ar trebui să existe.

În această situațiune, propagarea învățăturilor sfinte, străbătute de sufletul binefăcător al resemnării, al păcii, al sacrificiului, nu poate fi decât folositoare.

Nr. 2617 Bis.

Notificare oficială

Monitorul oficial Nr. 276/1923 publică taxele publicațiilor ce se fac în Monitor, și anume:

1. Publicațiile relative la schimbarea de nume 40 Lei.

2. Publicațiile relative la pierdere de certificate de clase sau de absolvire de studii, de diplome etc., 20 Lei

Aceasta cu începere dela 1 Aprilie 1923.

Aceasta se aduce la cunoștința publică pe calea aceasta spre știre și acomodare celor interesați.

Sibiu, din ședința Consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ținută la 29 Martie 1923.

Consistorul arhidiecezan.

Nunțiul papal desavuează „Unirea“

Cine a spus neadevăr?

Nunțiul papal Marmaggi a acordat un interviu unui redactor dela «Indreptarea»*) publicat la 7 Aprilie a. c.

Redactorul a slevat și chestia vizitei d-sale dela Blaj.

Între spusele nunțiului și raportul «Unirii» publicat în Nr. 25 din 1921 găsim o flagrantă contradicție.

Punem pe două coloane ambele texte, cu sublinierile noastre, ca să se vadă contradicția.

„Indreptarea“:
Cămașa necusută

— Se spune că Esceleța Voastră ar fi spus la Blaj, unele lucruri, că «biserica unită are o mare misiune de îndeplinit în mijlocul poporului românesc» să atragă întreg poporul ortodox la catolicism, de oare ce religia ortodoxă nu este ortodoxă.

— *Vă iur înaintea lui Dumnezeu, că nu am spus asemenea vorbe.*

Am spus numai atât: «Domnul nostru, pășind pământul și înălțându-se la cer, a rugat pe Tatăl său ceresc ca credincioșii lui discipoli să fie una — ut unum sint — dar din cauza vicisitudinilor istorice foarte regretabile, dar nu în aceeași măsură imputabile, unitatea familiei creștine a fost ruptă și cămașa necusută a Mântuitorului a fost sfâșiată.

Să dea Dumnezeu să ne apropiem de ziua când vom constitui o singură turmă cu un singur păstor.

Știu că Unirea din Blaj a publicat altfel cele spuse de mine. Dar numai ziarul Unirea, răspunde de inexactitățile sale.

Cât despre mine, eu nu cunoșteam limba română, — căci eram abia de 5 luni în România și nu puteam să aștept exact în ce grad Unirea interpretase greșit sensul declarațiilor mele făcute în limba latină.

„Unirea“:
Vorbirea Nunțiului

Coborând din scaunul arhieresc, nunțiul vine în fața altarului, pentru că din acest loc să aducă mitropolitului, ca reprezentantului întregii biserici, soția papei. Vorbește latinește, în limba oficială a bisericii române. Prin cele amintite de I. P. S. Voastră — spune Esceleța Sa Marmaggi — Sf. Părinte a vorbit bisericii române unite și poporului românesc, eu aduc cuvântul Lui către Tine. Este cuvântul Mântuitorului spus în rugăciunea sa de arhieru: «ut unum sitis et diligatis invicem» — ca una să fiți și să vă iubiți unul pe altul. Testamentul acesta al Mântuitorului, este pentru biserica lui un program de acțiune. Program trebuie să fie prin urmare aceste cuvinte și pentru biserica română unită ale cărei împrejurări speciale îi deschid un teren de acțiune din cele mai bogate. Cămașa necusută a Domnului este de atâtea vreme, spintecată în sânul neamului românesc singurul neam latin, care nu se bucură în întregime de mângâierile adevăratului (!) sân demamă al bisericii Domnului. Iată terenul de acțiune pentru înfăptuirea programului atât de sublim ca una să fim! El se va înfăptui prin iubire, aceea iubire imprumutată, care neapărat va trebui să unească, cât mai curând și în ce privește religia pe frații aceluiași sânge latin. Sf. părinte este convins, că dintre neamurile încăpute, fără voia lor, în brațele reci și aducătoare de moarte ale ortodoxismului neortodox, (!!!) neamul românesc va fi cel dintâi care se va bucura de «unitatea spiritului întru legătura păcii».

Cazul este foarte grav. Nunțiul papal confirmă prin jurământ că nu a spus asemenea vorbe, calificând ca «inexactități» cele relatate de către gazeta blăjeană «Unirea».

De altă parte I. P. S. S. mitropolitul Vasile Suciu care a fost de față când și-a rostit nunțiul vorbirea sa în catedrala dela Blaj și care a declarat în senat că știe cele ce s'au petrecut atunci, nu a intervenit în discuție ca să rectifice cele relatate de I. P. S. Sa mitropolitul nostru Nicolae, pe baza raportului din «Unirea», despre vorbirea nunțiului. I. P. S. Sa mitropolitul Blajului a întrerupt în repetate rânduri pe I. P. S. Sa mitropolitul nostru, dar când a fost vorba de cuvântarea nunțiului n'a negat că nunțiul ar fi spus la Blaj cuvintele pe cari i le-a atribuit «Unirea».

Noi deocamdată nu scoatem din această tăcere nici o concluzie, ci așteptăm ca «Unirea» să-și spună cuvântul: a spus nunțiul ori n'a spus la Blaj cuvintele tipărite negru pe alb în coloanele ei? Redactorii «Unirii» sânt dator să se clarifice față de însăși persoana reprezentantului scaunului papal, care i-a desaprobat prin jurământ înaintea lui Dumnezeu, că n'a spus cuvintele pe cari i le-au pus în gură.

Unul din doi — nunțiul ori «Unirea» — n'a spus adevărul. Ca să putem stabili răspunderea morală, așteptăm răspunsul — preciz și clar — al «Unirii».

*) Ne vom ocupa cu el îndată ce ne va permite spațiul foi.

Nota Red.

Catedrală ortodoxă în Cluj

Dela biroul sinodului eparhial din Cluj am primit Marți următoarea telegramă:

Sinodul eparhial a hotărât cu unanimitate și mare însuflețire începerea lucrărilor construcției catedralei din Cluj în anul acesta. Consistorul este autorizat să contragă un împrumut pentru a face față tuturor cheltuelilor împreunate cu zidirea ei.

Știrile zilei

Sinodul arhidiecezan după o lucrare intensă de 5 zile Sinodul nostru arhidiecezan și-a terminat agendele Joi în 19 l. c. la ora 7 seara.

În numărul proxim vom continua cu publicarea raportului despre ședințe, și până atunci amintim că în ședința ultimă s'a ales asesor ordinar în senatul bisericesc protoiereul Dr. Ioan Stroia, asesor referent în senatul școlar Dr. Andreiu Gălea, și asesor onorar în senatul școlar directorul liceului Dr. Ioan Bunea.

Parastas. În 19 Aprilie a. c. st. n. la ora 8 jum. a. m. s'a oficiat în biserica noastră catedrală un parastas prin I. P. S. Sa păr. arhiepiscop și mitropolit Nicolae, asistat de I. P. C. Sa arhimandritul Lucian Triteanu, protoierei Matei Voileanu, Sergiu Medianu, Ioan Hamzeu, Ioachim Munteanu, Dr. Aurel Crăciunescu și diaconul Gheorghe Jurebiță, întru odihna sufletelor răposaților deputați sinodali și asessori consistoriali arh. Dr. Ilarion Pușcariu, prot. Demetrie Moldovan și Andrei Barseanu. Au asistat toți deputații sinodului arhidiecezan. Răspunsurile rituale le-a dat corul seminarial.

Servicii dumnezeiești. În întreaga săptămână a patimilor serviciile dumnezeiești au fost oficiate în biserica noastră catedrală după prescripțiunile tipicului bisericii noastre din partea preoților din localitate. Începând de Joi seara toate serviciile au fost pontificate din partea I. P. S. Sale arhiepiscopului și Mitropolitului nostru Nicolae. Joi după citirea evangheliei a 5-a părintele asesor Trandafir Scorobetiu a suit amvonul și a ținut numeroșilor credincioși o înduioșătoare predică. Vineri la ora 4 p. m. I. P. S. Sa a oficiat vecernia cu luarea de pe cruce a Mântuitorului. La cântarea Stihovnei, «Pe tine cea ce te îmbraci cu lumină ca cu un vestmânt» preoții au scos din altar epitaful și l-au dus în mijlocul bisericii pe masa așezată acolo care închipuiește mormântul Domnului. Vineri sara la ora 7 s'a oficiat Utrenia din Sâmbăta cea mare, cântându-se cu glas dulce și duos alternativ din partea preoților postate înaintea mesei și al corului mixt al catedralei frumoasele tropare ale celor trei stări de la mormântul Domnului: Viața în mormânt, Cadere să te mărim pe Tine, Neamurile toate, a urmat după aceea înconjurarea bisericii. După intrarea în biserică părintele Ioan Dăncilă a rostit o frumoasă predică. Atât predica de Joi seara rostită de părintele Scorobetiu cât și cea de Vineri seara rostită de părintele Dăncilă a făcut o adâncă impresiune asupra credincioșilor.

Hirotiesirea întru arhieru a părintelui Dr. Nicolae Cotlarciuc, s'a făcut în catedrala mitropoliei dela Iași, în 13 l. c. Solemnitatea religioasă a fost oficiată de I. P. S. Sa mitropolitul Pimen și PP. SS. LL. episcopii Nicodin al Hușilor, Ipolit al Rădăușilor și Iacob Antonovici al Dunării de jos. Au asistat dnii miniștri Mărzescu și Inuleț, reprezentanții autorităților și numeroși preoți din Moldova și Bucovina. N'a participat, la solemnitatea dela Iași, I. P. S. Sa arhiepiscopul Gurie al Basarabiei.

Redeschiderea cursurilor universitare. Universitatea din București s'a redeschis și cursurile au putut începe în 16, l. c. în afară de mici incidente, în desăvârșită ordine. Profesorii și-au ținut prelegerile în prezența studenților creștini și a celor evrei. O parte din studenții creștini au rămas în culoarele universității și n'au intrat la cursuri, ca semn de protestare pentru faptul că unii din camarazii lor sânt încă arestați. Ei cântau imnuri patriotice. Delegațiuni de studenți s'au prezentat la rector, rugându-l să le îngăduie să se întrunească pe facultăți, în prezența decanilor și profesorilor respectivi.

O scrisoare deschisă. Directorul-proprietar al ziarului din capitală *Deșteptarea* Comerciului și Industriei Române, dl Ioan N. Polychroniade, sub impresia citirii discursului rostit de I. P. S. Sa mitropolitul nostru *Nicolae* la senat, adresează în coloanele acestui ziar o scrisoare de respectuoasă felicitare către Arhiepiscopul bisericii ortodoxe ardelen. Dl Polychroniade, în această scrisoare deschisă privind marile interese și aspirațiuni ale neamului și bisericii noastre, scoate la iveală câteva din cuvintele oratorului privitoare mai ales la silințele de a *întări caracterele* prin puterea de prefacere a credinței religioase: consolidarea statului cere să se dea înstrucțiuni religioase, în toate categoriile de școale, un loc cât mai mare. «Și numai dându-se autonomia reală bisericii noastre ortodoxe — zice dl Polychroniade — și sprijinindu-se actuala organizație a școalelor confesionale din Ardeal — regim care ar trebui adoptat și la noi (în vechiul regat), — vom putea ridica sufletul poporului român la înălțimea urmărită de sfânta noastră credință creștină ortodoxă». Se arată, după aceasta, în culori adevărate, cum excluderea învățământului religioși din programul școalelor, distruge și sentimentul național și ideea de patrie. Eată unde sânt necesare în deosebi reformele.

Ziar confesional? Administrația ziarului nostru a trimis câte un exemplar din numărul care cuprindea discursul ținut în senat de I. P. S. Sa mitropolitul nostru *Nicolae*, și unor preoți uniți, de oarece s'a exprimat dorința, chiar din cercuri «unite», de a li se trimite discursul amintit. Faptul acesta este desaprobat nu numai de Unirea din Blaj, ci și de Patria din Cluj. Ziarul dlor Maniu și Vaida își ține de datorie să publice în același timp toate răutățile și bârfelile se se scriu despre slujitorii, vii și morți, ai bisericii noastre. Mai este Patria ziar național?

† **Liviu de Lemény**, inspector central din ministerul muncii, a încetat din viață în 17 l. c., după scurte și grele suferințe, în vârstă de 31 ani. În mormântarea regretatului tinăr s'a făcut în 19 l. c. în cimitirul central din Sibiu. Odihnească în pace!

Conferență despre Cehoslovacia, cu proiecțiuni luminoase. Sub auspiciile «Asociațiunii» va ținea dl *Dr. Horia Petra-Petrescu* în ziua de *Duminecă (22 Apr.)* o conferență despre republica cehoslovacă, în sala cea mare a prefecturii din Sibiu. Conferența va fi întovărită de peste 60 de proiecțiuni luminoase, vederi din Praga, din regiuni romantice, din peștera Masocha, dela târgul de mostre, dela congresul societății «Sokolștilor», apoi fotografii de ale conducătorilor actuali. Indemnăm publicul să ia parte în număr cât mai mare, fiindcă va face astfel cunoștință mai de aproape cu patria cehilor, cari au petrecut în Sibiu în decursul războiului. Începutul la 5 ore p. m. Prețurile obișnuite.

«Domnia pumnului și a lipsei de lumină». Autoritățile noastre civile, cum se vestește din Timișoara, au descoperit mai multe plicuri trimise dela Budapesta din partea episcopului «catolic» Glatfelder, care *de nou* își trimite bătăntenilor pastorală incriminată, însoțită de o scrisoare semnată de însuși episcopul iredentist. În aceasta scrisoare, cu data de Budapesta 28 Martie 1923, numitul episcop spune despre țara românească: «Avem mângăierea să credem că domnia pumnului și a lipsei de lumină nu va putea să domine în vecii vecilor; această mângăiere mi a înșeninat și mie clipele ce le-am petrecut în mijlocul furiei urmăritorilor (?) mei... Slova nu o arătați nimănui, ear hârtia nu o păstrați, ci săpați-vă în inimi spiritul ei.» — Eată episcopul, pe care organele de publicitate ale fraților uniți nu cutează a-l atinge. De ce?

Criza locuințelor. Legea privitoare la încurajarea construcțiilor scutește nouăle clădiri de impozite pe timp de zece ani, — ear legea fiscală mai nouă impune și pentru clădirile nouă impozitul de 15 la sută. În asemenea condiții, cine se poate hotărâ să mai clădească?! — Criza de locuințe dăinuiește în toate statele. Guvernele iau măsuri pentru rezolvirea acestei crize. După un proiect de lege al ministerului din Budapesta, Ungaria speră să reducă întru câtva necazul lipsei de locuințe. Prin noul proiect, toate întreprinderile industriale și societățile anonime vor fi forțate să evacueze locuințele lor închiriate și, în felul acesta, silite să-și clădească edificii proprii, necesare, precum și alte locuințe pentru 20 la sută din lucrătorii lor.

† **Ioan Slăvescu**, fiind 59 ani paroh ortodox român în Mohu și lăpădând sarcina celor 86 ani, după ce s'a împărțășit cu sfintele taine ale muribunzilor, s'a mutat din această viață Joi în 6/19 April 1923. Osemintele pământești se vor depune spre veșnică odihnă în 8/21 April, ora 2 p. m. în cimitirul din Mohu. Veșnică să-i fie pomenirea!

Membrii familiei.

Prigonirile tribunalelor roșii. Ziare parisiene dau amănunte nouă despre persecuțiile din Rusia. Se fac arestări în masă, cu deosebire sânt prigoani intelectualii. Zece profesori, cari au servit ca experți în comisiunea bolșevistă de despăgubiri în Polonia, au fost osândiți la moarte. Rugăciunile pentru patriarhul Tihon, a cărui judecată se amână mereu, au fost oprite în biserici. Preoții, cari pronunță numele patriarhului Tihon în timpul liturghiei, sânt arestați, dați în judecată și acuzați pentru contrarevoluție. Neliniștea și nervositatea ce domnesc în cercurile guvernamentale rusești, se aduc în legătură cu așteptarea morții lui Lenin, grav îmbolnavit.

Fasciști români. Se anunță din București: Zilele acestea s'a constituit «*Fascia națională română*». Într'un man fest, lansat de secția centrală a acestei organizații, se spune că fasciștii români doresc restabilirea ordinii, vor ierarhie, întărirea și refacerii țării pe temelia curat românești, reînființarea vechilor corporații românești, în locul sindicatelor muncitorești internaționale etc. S'au publicat și statutele acestei organizații.

Publicațiune. Se aduce la cunoștință publică cumcă comisiunea zootehnică județeană a județului Sibiu a hotărât organizarea unei expoziții împreună cu târg de vite de prăsilă în orașul Sibiu, care se va ține în 28 Aprilie 1923 n. în târgul de vite. La acest târg se vor mâna vite de prăsilă, și anume: bovine, cai, porci și oi. La târgul anunțat comunele și crescătorii de vite își pot acoperi prin cumpărare lipsa vitelor de prăsilă.

Comisiunea zootehnică.

Revista Teologică: A apărut Nr. 3 din 1923 cu următorul cuprins: Părintele Terenție: Hristos a înviat!... Dinu Pajură: Biserica și constituția. Arhim. Scriban: Studiul pastoraliei în biserica românească. Tr. Scorobez: Ernest Renan (La o sută de ani dela nașterea lui). Florica Scriban: Credința ca forță reală. Preot. P. Morușca: Hristos pe cruce (Meditație). Preot P. Morușca: Probleme actuale (Asociația generală a clerului). N. Colan și Preot. M.: Mișcarea Literară: Dr. Fr. W. Förster: Indrumarea Vieții. II. Cercetări arheologice în Munții Hunedorei. P. și Neculce: Cronică bisericească-culturală: «Uniunea culturală bisericească». Societatea Istorică Arheologică Bisericească din Basarabia. Pentru apărarea ortodoxiei. «Legea Românească». M. Ș.: În treacăt — Un caz de americanism (al «cetățeanului» I. Podea). *. Note și Informații. — Abonamentul 25 lei pe jumătate de an. Redacția și administrația: Sibiu, str. Mitropoliei 32.

Faptă creștinească. Credincioșii noștri aflați în America, pătrunși de adevărată dragoste creștinească, la apelul făcut de subsemnatul pentru cumpărarea unui clopot pe seama bisericii noastre ortodoxe române din Vidra de jos, au aflat de bine ca din prisosul lor să contribuie cu frumoasa sumă de 24,528 Lei, la care au contribuit următorii: Iustin Tomuș, Petru Goia, Alexandru Tomuș, Iosif Achimet, G. Cioara, G. Bodea, Vasile Resiga, G. Resiga, Iosif Resiga, I. Tomuș, I. Netotea, Petru Tomuș, Alexandru Borda, Dumitru Vatca, Trifan Vatca și Nicodim Bold, toți din parohia Vidra de jos. Clopotul cu ajutorul lui Dumnezeu s'a sfințit în Dumneca Floriilor prin subsemnatul în prezența credincioșilor prezenți la serviciul divin. Fapta nobilă care singură se laudă pe sine, ne încredințează că simțământul de pietate și alipire către sfânta noastră biserică este viu în sânul credincioșilor, cu toate încercările păcătoase ale unor dușmani ai bisericii lui Hristos, cari și-au pus de țântă înstrăinarea credincioșilor dela sinul bisericii noastre. Mă simt îndemnat ca în numele comunei bisericești, și pe această cale să exprim mulțămiri donatorilor menționați, rugând pe Dumnezeu să reverse asupra lor darurile Sale bogate și să le lungească firul vieții la mulți și fericiți ani spre bucuria familiei lor și spre a putea servi lui Dumnezeu tot cu asemenea dragoste. Vidra de jos, la Dumneca Floriilor, anul 1923. Pr. Traian Banciu.

Minunate povestiri. Sub titlul de «Bai Ganciu sau Minunate povestiri despre un bulgar din zilele noastre» de *Alecu Constantinof*, trad. de St. G. Sergent (București, «Librăria Nouă», 1923, 10 Lei), a apărut o lucrare, care ar trebui să o cunoască cei ce studiază democrația. «Bai Ganciu» este una din cele mai citate opere în Bulgaria. O societate de domni și doamne ascultă aventurile lui Bai Ganciu, povestite pe rând de aceia cari au avut fericirea să fie în societatea lui. Ganciu Balkanski — căci acesta este numele eroului — se lovește de cultura apusului și-și dă de multe ori în petic. Autorul îl arată compatrioților bulgari și-i întreabă: Vă place? Satira socială e împreună cu un spirit de observație excelent. Cartea o pot ceti și alții. (H. P. P.)

Convocare

Membrii Sindicatului măestrilor români din Sibiu de toate breslele, cum și toți măestri români din Sibiu, sunt rugați a participa la

adunarea generală extraordinară

care se va ținea *Duminecă în 29 Aprilie n. c.* la ora 3 d. a. în localul Reuniunii meseriașilor români din Sibiu, str. Brukenthal Nr. 17.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Modificarea statutelor.
3. Eventuale propuneri.

Sibiu, 16 Aprilie 1923.

Comitetul Sindicatului.

Nr. 97/923

(44) 1—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia Dăbârlău, de clasa II, protopresbiteratul Oituz, să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru venitele dela stat.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu protopopesc, ear concurenții cu observarea dispozițiilor reglementare se vor prezenta în vreo Duminecă sau sârbătoare la biserică.

Intorsura-Buzău, 27/II 1923.

Oficiul protopopesc ort. român al Oituzului.

G. Neagoviciu-Negoescu,
adm. protopop.

Nr. 158/923

(30) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia de cl. III-a Juncul de jos, cu filia Juncul de sus, protopopiatul Zarandului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru venitele dela stat.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, iar concurenții cu observarea dispozițiilor reglementare se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică.

Brad, la 12 Martie 1923.

Oficiul protopopesc ort.-rom. al Zarandului.

P. Piso
protopop

Primpretorele plasei Sibiu

Nr. 1024/1923

(47) 1—2

Concurs

Pentru ocuparea postului de *sub-secretar comunal în comuna Poplaca* se escrie concurs cu termin până la 15 Maiu a. c.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze rugărilor, instruate conform legii, subscrisului. Sibiu, la 17 April 1923.

Băduțiu,
primpretor

(43) 1—3

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Crlf**, cu filiile Cloașter și Meșindorf, protopresbiteratul Sighișoarei, se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh, sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh sânt poftiți a-și înainta cererile concursuale, înscrise conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral, și a se prezenta în comună spre a cânta, predica, eventual a liturghisi.

Sighișoara, la 21 Martie 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al tractului Sighișoara în înțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Muntean,
adm. protop.

Nr. 124/1913

(42) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Cuștelnic**, din protopresbiteratul Târnava, se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuțiunile împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, ear concurenții, cu prealabila încunoștiințare, se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică spre a cânta, cuvânta, sau a celebra.

Cetatea de baltă, 5 Februar 1923.

Oficiul protopopesc ortodox român al tractului Târnava.

Nicolae Todoran,
protopop.

Tribunalul SibiuCof. 520
1923/3

(45) 1—1

Raport oficial, conform căruia în afacerea concordatului forțat în afară de faliment a firmei «Schieb», fabrică de mașini, societate pe acții în Sibiu, avocatul Gheorghe Măcelar a depozitat la 28 Martie 1923 suma de 50,000.— Lei ca anticiparea cheltuelilor de procedură.

DECIS

Tribunalul a luat la cunoștință cosemnarea aceasta și ordonă conducătorului de jurnalul de evidență al depozitelor prezidiale, ca să administreze suma aceasta ca depozit până la alte dispozițiuni, ce vor urma.

Totodată având în vedere raportul personal, de afinitate ce subsistă între inspectorul delegat și un membru din consiliul de administrație a firmei debitoare, tribunalul, în baza §-lui 8 (combinat cu 45) din ordonanța ministerială cu nr. 4070/1915 M. E., absolvă din funcție pe adv. Dr. Ioan Dordea și delegează în locul acestuia ca inspector de avere pe inginerul Remus Cosma din Sibiu, atrage atențiunea asupra celor conținute în cap. III. din ordonanța invocată, somându-l ca în timpul cel mai scurt să se prezinte înaintea Tribunalului pentru a depune promisiunea sa solemnă conform §-ului 8 din ordonanța aceasta.

Despre aceasta sânt avizați toți cei interesați și anume reprezentantul firmei debitoare pe lângă somarea, ca acest decis să fie publicat odată în aceleași ziare, în care a fost publicat și decusul de sub nr. Cof. 520/I—1923.

Sibiu, la 6 April 1923.

Pentru conformitate:

Dr. Dan m. p.
consilier, referent

(L. S.)

Béres m. p.
expeditor

Dentistul Munteanu

Sibiu, strada Regina Maria Nr. 7, Sibiu
(39) (edificiul „Banca Românească”) 3—4

Dinți și proteze în aur și cauciuc

Nr. 329/1923

(37) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III. **Laslaul-român**, din protopresbiteratul Târnava, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenții își vor înainta cererile înscrise conform normelor în vigoare în termenul indicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral și cu prealabila încuviințare a protopresbiterului se vor prezenta în parohie spre a cânta, celebra ori cuvânta.

Cetatea de baltă, la 12 Martie 1923 v. Oficiul protopresbiteral ort. rom. al tractului Târnava în înțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Todoran
protopresbiter

Nr. 8/923

(35) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiilor de clasa III-a **Almașul mare-Joseni**, și **Bulbuc** cu filia Curpeni din protopopiatul Geoagiuului se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

Venitele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotației dela stat.

Doritorii de-a ocupa unul din aceste posturi își vor înainta cererile de concurs, provăzute cu documentele cerute, subsemnatului oficiu protopopesc în termenul deschis și se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică pentru a se face cunoscuți credincioșilor.

Geoagiu, la 1/14 Martie 1923.

Oficiul protopopesc ort.rom. în înțelegere cu comitetele parohiale.

V. Goron
protopop

„FRĂȚIA”, institut de credit și economii, societate pe acții în Agnita**Convocare**

Domnii acționari ai institutului de credit și economii «Frăția» se invită la

a XVI-a adunare generală ordinară,

care se va ținea *Duminecă în 29 April a. c., d. a la ora 2, în localul institutului.*

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea și constituirea adunării.
2. Raportul și propunerea direcțiunii și a comitetului de supraveghiere cu privire la bilanț și la contul profit și pierdere; distribuirea profitului curat și darea absolutorului pe anul de gestiune 1922.
3. Fixarea marcelor de prezență pe anul 1923.
4. Alegerea unui membru în direcțiune pe durata de 6 ani.
5. Alegerea comitetului de supraveghere pe un nou period de 3 ani.
6. Eventuale propuneri.

Domnii acționari, cari voesc să participe la adunare în persoană sau prin plenipotențiați sânt rugați să-și depună la cassa institutului acțiunile eventual documentele de plenipotență cel mult până la 28 Aprilie st. n. a. c. la 12 ore din zi.

Dacă numărul acționarilor prezenți sau al acțiilor reprezentate nu va fi deajuns pentru a se putea aduce deciziuni valide, adunarea generală se va ținea în aceeași zi mai târziu cu o jum. oră în localul și cu programul susindicat.

Agnita, la 23 Martie 1923.

Direcțiunea

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Activa**Bilanț cu 31 Decemvrie 1922****Pasiva**

	Lei	b.
Cassa	24,221	15
Escont	72,105	—
Imprumuturi pe obligațiuni	722,862	50
Efecte	96,217	83
Cont-Curent	2,405	10
Depozit la stat	10,000	—
Interese restante	2,108	46
	929,920	04

	Lei	b.
Capital	82,000	—
Fond de rezervă	7,632	74
Fond special de rezervă	8,647	69
Fond cultural	11	02
Fond de pensuni	2,274	38
Depuneri	811,307	95
Dividende neridicate	4,037	65
Diverși	2,753	32
Interese transit.	1,227	61
Profit curat	10,027	68
	929,920	04

Debit**Contul Profit și Pierdere****Credit**

	Lei	b.
Interese:		
după depuneri	36,288	42
Dare de interese după dep.	493	55
Spese	3,000	60
Marce de prezență	500	—
Dare directă	8,646	87
Salare	12,400	—
Profit curat	10,027	68
	71,357	12

	Lei	b.
Interese:		
Cont-Curent	5,450	24
de escont	6,071	23
dela imprumuturi pe oblig.	44,326	12
dela efecte	4,251	36
Proviziuni	11,258	17
	71,357	12

Agnita, la 31 Decemvrie 1922.

Ioachim Munteanu m. p., prezident și dir. exec.

DIRECȚIUNEA:

Nicolae Gavrea m. p.

Emanuil Dutcuș m. p.

Ioan Părău m. p.

Ilie Știrbețiu m. p.

Ioan Savu m. p.

Vasilie Boca m. p.

Examinând conturile prezente le-am aflat exacte.

Agnita, la 23 Martie 1923.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

Dr. R. Curta, m. p. președinte

Ioan Oros m. p.

R. Constantinescu, m. p. notar

Ioan Bendorfean m. p.

Ioan Crăciun m. p.

Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane.